Inleiding

Opening

Goedemorgen allemaal en ook van mijn kant welkom bij deze persconferentie over ons Overzicht Financiële Stabiliteit.

Risicobeeld- Samenhangende risico's



Laat ik beginnen met het positieve nieuws. De economische groei in Nederland is vooralsnog robuust. Ook hebben onze financiële instellingen solide buffers. Maar cyber- en operationele risico's nemen toe en kunnen via een verlies van vertrouwen of inkomsten gevolgen hebben voor de financiële stabiliteit.

In het OFS concluderen we dan ook dat de risico's voor de financiële stabiliteit zijn toegenomen. En ze waren al aanzienlijk; u weet dat ik eerder sprak over "code oranje". Wat daar nu – sterker nog dan voorheen – bij komt is de zorg dat verschillende schokken en kwetsbaarheden tegelijkertijd kunnen optreden en elkaar dan versterken. En cyberdreiging is geen risico meer, het voltrekt zich inmiddels. Alleen is nog geen cyberaanval systemisch gebleken.

De ruimte om schokken op te vangen slinkt

Daarnaast is de ruimte om tegenvallers op te vangen afgenomen, waardoor nieuwe schokken zich sneller en breder door het financiële stelsel kunnen verspreiden. Dit heeft meerdere oorzaken. Door de hogere rentes en hoge overheidsschulden hebben overheden bijvoorbeeld minder budgettaire ruimte om schokken op te vangen.

Ook monetair is de ruimte kleiner. In een onzekere geopolitieke wereld kunnen aanbodschokken de inflatie – en daarmee de rente – namelijk langer verhoogd houden. Daarnaast is de schokbestendigheid in het financiële stelsel verkleind door het toenemende gebruik van hefboomfinanciering. Ook dalen de bancaire buffers in delen van de wereld, al zien we dit in Nederland gelukkig niet.

Cyberrisico



Ik wil nu stilstaan bij het meest urgente risico voor de financiële stabiliteit, namelijk het cyberrisico en de samenhang met AI.

Het cyberrisico is niet nieuw. Wel nieuw is dat we het cyberrisico momenteel zien als het voornaamste risico voor de Nederlandse financiële stabiliteit. Ook andere instituties – zoals de ECB en de AFM – hebben recent op het verhoogde cyberrisico gewezen.

Digitale aanvallen zijn inmiddels een bijna dagelijkse realiteit. En we zien steeds meer succesvolle aanvallen, zowel binnen als buiten de financiële sector. Denk aan het cryptohandelsplatform Binance, de Franse bank Credit Mutuel Arkea en recent nog de Europese Commissie, Visa, Mastercard en JP Morgan.

Tot dusver hebben deze cyberaanvallen geen brede verstoringen in de financiële sector veroorzaakt, maar dit kan wel gebeuren. Sterker nog, we moeten er gewoon rekening mee houden. Financiële instellingen zijn namelijk afhankelijk van een kleine groep technologiebedrijven. Bovendien neemt de cyberdreiging toe door de ontwikkeling van nieuwe AI-modellen.

AI en cyberrisico

Krachtige en autonome AI-modellen maken cyberaanvallen sneller, krachtiger en daarmee schadelijker. Aanvallers hebben minder specialistische kennis nodig om een aanval uit te voeren. Dat werkt in het voordeel van aanvallers. Eén zwakke plek kan genoeg zijn voor een succesvolle aanval, terwijl verdedigers het hele systeem moeten beveiligen.

De noodzaak om digitale kwetsbaarheden snel te verhelpen – of *patchen* – neemt dan ook toe. En daarmee ook de kans dat de financiële dienstverlening tijdelijk minder goed werkt of preventief moet worden stil gelegd om verdere schade te voorkomen. Dit laatste hebben we recent gezien bij Ahold. Ook bij een cyberincident in de financiële sector kan het nodig en verstandig zijn om voor een aantal uren of dagen systemen af te schakelen van het internet.

Beleid: operationele lat omhoog en meer crisisvoorbereiding

Hoewel financiële instellingen cyberweerbaarheid hoog op de agenda hebben staan, komt de lat door de snelle ontwikkeling van AI steeds hoger te liggen. Financiële instellingen moeten daarom blijven investeren in hun operationele verdediging. En dat geldt ook voor DNB. Zo hebben wij onze capaciteit om digitale zwakke plekken op te lossen flink opgeschaald.

Tegelijkertijd valt het niet langer uit te sluiten dat zich een potentieel systeembrede verstoring voordoet. We zullen ons als samenleving dan ook zo goed mogelijk moeten voorbereiden op dergelijke situaties. Dat vraagt om meer samenwerken en oefenen.

In Nederland is de crisisvoorbereiding voor het betalings- en kapitaalmarktverkeer goed op orde. Publieke en private partijen werken daarbij goed samen. De financiële sector is echter ook afhankelijk van andere vitale infrastructuur, zoals energievoorziening en telecom. We moeten met z’n allen simpelweg meer oefenen.

Bovendien hebben veel cyberdreigingen een grensoverschrijdend karakter. Daarom moeten we ook op Europees niveau meer oefenen. En de sector daar intensiever bij betrekken.

Ook de maatschappij moet zich voorbereiden. De 24-uurs economie zal niet altijd kunnen blijven draaien. Met een noodpakket en voldoende contant geld achter de hand beperken we de maatschappelijke effecten van een verstoring.

AI en financiële risico’s

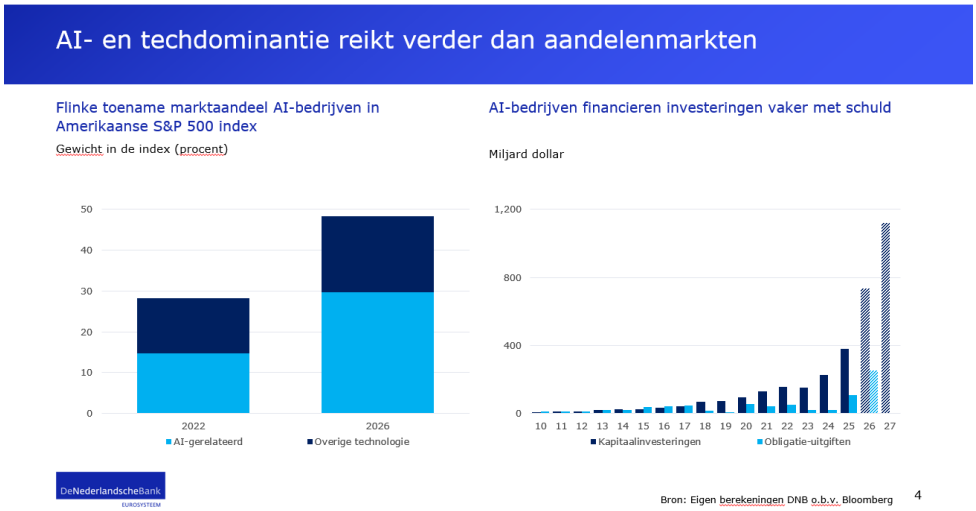

De risico's van AI zijn niet alleen operationeel, maar kunnen ook financieel van aard zijn. In het OFS hebben we daar twee mogelijke scenario's van uitgewerkt. In het eerste scenario kijken we naar de risico's wanneer de hooggespannen winstverwachtingen van AI-gerelateerde bedrijven niet houdbaar blijken.

Tech- en AI-bedrijven drukken al langere tijd een grote stempel op aandelenmarkten. Dat gaat gepaard met relatief hoge waarderingen en een groot gewicht in veel aandelenindices. In de afgelopen weken lijken beleggers kritischer te zijn geworden over de hoge verwachtingen rond AI. Dat zien we ook terug in de volatiele koersen van technologie- en AI-aandelen.

Tegelijkertijd zien we dat AI ook op obligatiemarkten een belangrijkere rol krijgt. De snelgroeiende AI-investeringen worden immers steeds vaker met schulden gefinancierd. De schulden groeien snel en vergroten het gebruik van hefboomfinanciering in het systeem. Bovendien verslechteren complexe constructies en onderlinge verwevenheden het zicht op blootstellingen binnen de financiële sector.

Beleid: Behoud buffers financiële sector steeds belangrijker

In deze risicovolle en onzekere buitenwereld is het essentieel dat financiële instellingen hun buffers op peil houden. Stevige buffers zorgen voor financiële weerbaarheid en voor vertrouwen. Ik vind het dan ook belangrijk dat we deze weerbaarheid niet verliezen, en dat is wat mij betreft een belangrijke voorwaarde voor de vereenvoudiging van regelgeving. En hierop zullen we ook de voorstellen van de Europese Commissie om de concurrentiekracht van de bancaire sector te versterken, beoordelen.

Afsluiting

| DNB PUBLIC |



Ik ga afsluiten. Samengevat kan AI een nuttig medicijn zijn voor meer productiviteitsgroei en economische groei. Het komt echter ook met een aanzienlijke bijsluiter: houd rekening met financiële en operationele kwetsbaarheden en wees voorbereid wanneer het toch misgaat.